

VOORREEDEN.

Indien 'er ooit een Dag van Verlossinge, een dag van Blydschap en Verheuginge voor Land en Kerke, in de Geschiedenissen der voorige tyden bekend geweest en waardig geschat is, om denzelven de vergeetelheid te onttrekken en in het duurzaam goud eener dankbaare geheugenisse, tot by het latere Nakoomlingschap, te bewaaren, het is zeker niet minder de Vyftiende dag van Sprokkelmaand dezes Jaars MDCCLXIII.

Een Dag, die paal en perk aan dat zo geducht en ontzachlyk Kryggeweld der Vyanden van onzen grooten en dierbaaren Koning gesteld, en ons met geheel Duitschland van eenen Alvernielenden Oorlog verlost heeft.

Een Dag dierhalven waar op ons de heuchelyke Vrede-Zon, na eenen langen Nacht van Krygsrampen en Naarheden, het eerste opgegaan is, en daarom, een Dag van wien men met volle ruimte zeggen kan, *Dit is de Dag, dien de HEERE gemaakt heeft, laat ons op denzelfven ons verheugen en verblyd zyn!*

Welk eene Verbintenisse was 'er tegens onzen Grooten FREDERIK, den geliefden onzer Zielen, den waaren Vader des Vaderlands opgericht? Eene verbintenisse, waar van de afgelopen Eeuwen weinig voorbeelden opleveren, en die het Nagelacht nauweliks zal kunnen gelooven.

De grootste Machten van Europa scheenen zig vereenigd te hebben, tegen onzen Gezalfden, eene ontelbaare menigte, eene wereld van Vyanden en Volkeren, in afkomst, aart, taal, Staatsbelangen en Godsdienst niet weinig verschillende, druisten nu, zaam verbonden, tegen Hem aan, met geene mindere macht en mogelyk met geen beter oogmerk, dan eertyds Moab, Ammon en hunne Medehelperen, tegen den Godtvrugtigen Jozafat. Scheen de Erfenisse van onzen Vorst niet als een gesprenkelde of gespikkelde Vogel, waar tegen alle Vogelen van rondomme aanvlogen, gelyk een Profeet zig uitdrukte, toen Hy over de menigte van Israëls Vyanden klaagde? Ja! waaren zelfs de Getrouwen in den Lande niet bevreesd, dat Hy, die de Adem onzer Neuze is, de Gezalfde des Heeren, van wien wy zeiden: wy zullen onder zyne schaduwe Leeven, nog der dagen één, door de onzachelyke overmacht der Vy-

V O O R R E E D E N .

anden mogte omkomen! Maar de Al-Regeerder, die de Zee grendelen en deuren gesteld heeft, die den geest der Vorsten affnydt als een bos Druiven, die de Koningen der Aarde verschriklyk is, bepaalde het geweld van de sterkste Mogentheden, om aldus aan zyne eeuwige orde dienstbaar te zyn.

Geen groote Verbintenissen, geen Staatkundige beraadslagingen, geen ontzachelyke Toerustingen, geen schrikkellyke Bedreigingen, geen sterke en van alle kanten zamenvloeiende Oorlogsmacht, waaren in staat, om, naar haar voorneemen, Pruißschens gezegend Opperhoofd, te overweldigen:

Want God, de God der Legerfchaaren!

Zou Pruißschens grooten Jozafat,

Schoon 't halve rond in 't srydperk trad,

Voor list en voor geweld van 's vyands macht bewaaren.

De uitkomst heeft dit bevestigd, en de gezegende Dag, waarvan boven gemeld is, heeft een einde aan de veruitziende oogmerken en onderneemingen der Vyanden gemaakt, en te gelyk onze Schouderen, van het ondraagelyk Juk des Oorlogs, ontlast.

Dat de Oorlog eene der verderfelykste Landplaagen is, ja! eene te zaamenbindinge van alle strafgerichten, hebben van ouds alle beschaaftde Volkeren erkend. Gewyde en ongewyde Geschiedenissen hangen 'er het Zegel aan, Davids wyze keur niet minder, dan de meening der Ouden, die den kryg droevig, alverdervend, jammerlik, ja! beschreielyk noemen, bevestigen zulks.

Zeker Dichter beschryft denzelven, als

Een yslyk Monster, dat met goud zyn honger boet,

En zynen dorst verstaat met purper menschen bloed,

En leeft in oproer, by het moorden en het branden.

Door denzelven (immers daar hy door onbarmhertige Vyanden woedt) worden Landen verwoest, Steeden vernield, Vestingen gefloopt, de Godsdienst geschonden, het heilig Recht vertreden, de Weetenschappen verwaarloosd, de Koopman belast, de Landman geplaagd, de Ryken van hunne middelen beroofd, Geringeren in armoede gestort, de Onnozelheid vervolgd, Mannen van hunne Vrouwen, en Kinderen van hunne Ouders gerukt, ja! met een
woord,

V O O R R E E D E N .

woord; 's Lands Welvaaren ten eenemaal onder de voeten vertreden.

Hoe ver ons lieve Vaderland daarin, gedurende den loop der laatste zes Jaaren, gedeeld, en hoe diep onze Stad in dien jammerpoel gelegen heeft, kan niemand der Inwoonderen onbekend zyn; de sriemen van dit yzeren juk zyn al te sterk ingedrukt, dan dat menze nog niet zoude gevoelen. Van zo veele schrikken, van zo veele onheilen zyn wy nu verloft, door den Vrede, den zielverkwikkenden Vrede! toen de God des Vredes het Krygszwaard geboden heeft: *Vaar in uwe Scheede, rust en wees stille!*

Dat de Vrede in tegenstelling van den Oorlog, eene der uitnemendste Zegeningen des Allerhoogsten is, zal by alle Vredelievende gemoederen greechtig toegestemd worden; alle Volkeren hebben denzelven hoog geschat, en zelfs boven roemrugtige Triomfen, op een bloedig Slagveld met geen gering voordeel bevogten, verheven.

„ *Niets goeds heeft de Aarde, (zegt zeker Schryver) Niets goeds geeft de Hemel, dat van God zelfs niet door den naam van Vrede, word uitgedrukt.*

„ *Niets aangenaamers in alle het Geschapene kan 'er geboord worden, (zegt een ander) niets lieflykers begeerd, en niets nuttigers bezeten worden, dan de Vrede.*

*De grond waar op de ziel haar zamenleving bouwot,
De Lust van God en Mensch, de Vreugd van Jong en Oud,
Het Heil van Land en Stad, de Steun van Kerk en Staaten,
Het Sieraad van den Vorst, de Troost der Onderzaaten,
't Vermaak der Herderen, de Veiligheid van 't Vee,
De Bron van waar Geluk, en Blydschap, is de Vred.*

Het is immers de Vrede, die het verwoeste Land weder bebouwt, die de vernielde Steden wederom uit haar asche doet te voorschyn komen, die de gesloopte Vestingen herstelt, den geschonden Godsdienst beveiligt, het vertredene Regt handhaaft, de verwaarloosde Kunsten en Wetenschappen aankweekt, de Koopmanschap eenen nieuwen bloei geeft, den Ambachtsman van zynen druk, en den Landman van zyne plaage ontheft, de Ryken kunnen gelukkige bezitters blyven van de middelen, hun door de Voorzienigheid toegedeeld, terwyl Geringeren op eene ruimere ondersteuning kunnen hoopen; de vervolgte Onnozelheid wordt beschermd; Mannen kun-

V O O R R E E D E N .

nen met hunne Vrouwen, en tederlievende Ouders met hun jeugdig Krooft, veilig nederzitten, onder hunnen Wynstok en Vygenboom. Ja! met een woord, 's Lands Welvaaren wordt verzekerd, en ons de hoope gegeven, van die groote Voordeelen, eens aan een dankbaar Nakoomelingschap, gelukkig over te leveren!

Wie zoude nu, daar Hy uit eene naare Duisternisse tot het verkwikkelyke Licht; uit nypende Benauwdheid tot eene volle Ruimte, ja! als uit den Dood tot het Leven overgaat, nog ongevoelig blyven?

Wie zoude in zulk eene groote en gelukkige omwenteling van zaaken, geen Al-Beheerscher aanbidden, en de Koninglyke Hand, waar van de Allerhoogste zig bedient, om menschen met dit heil te begunstigen, niet zegenen?

Gewis, had ons lieve Vaderland redenen, van ruim zeventien jaaren geleden, zyne blydschap en dankbaarheid te toonen, over het sluiten van den Vrede te *Dresden*, den 25 van Wintermaand MDCCLV.

Wy meenen, en (zo wy vertrouwen) niet zonder grond, dat het zelve thans geen mindere, maar meerdere redenen tot het opheffen van vrolyke Gezangen, van bevryding en waare erkentnisse heeft, voor het groote en gezegende werk, dat nu te *Hubertsburg* in *Saxen* gelukkig tot stand gebracht is; want is het Licht aangenaamer als men zelf de naarheid en gevaarlykheid van eenen langen Nacht heeft ondervonden? Is de Rust die men in de haven geniet, verkwikkelyker, als men niet alleen een aanschouwer van eene onstuimige Zee geweest is, en van verre veele ongelukkige met doodsgevaaren heeft zien worstelen; maar wanneer men zelf haare woede beproefd en meermaalen in vreeze van onder haare hooggaande golven begraven te worden, gezugt heeft? Zo denk ik, dat naar maate de last van eenen bezwaarlyken Oorlog, ons nu ongelyk meer, dan voor den *Dresdenschen Vrede* drukte, ook de verplichting tot eene gegronde blydschap, en oprechte dankbaarheid, over onze tegenwoordige verlossinge, te grooter zyn moet.

Die verplichting erkent ook onze Godvrugtige *Monarch*, en heeft daarom den XIII van Lentemaand, allergenadigst gelieven te bepalen, om op denzelven deze heerlyke en onverdiende weldaad, in deze Landen, opentlyk te gedenken.

Zouden wy, die het geluk hebben, *Pruisfische Onderdaanen* te zyn,
zou-

V O O R R E E D E N .

zouden getrouwe Vaderlanders, wier Harten opgevuld zyn met eerbiedige verwondering, wegens de goedheid des Allerhoogsten, en blaakende in zuivere liefde tot hun dierbaar Opperhoofd, den onvergelyklyken FREDERIK, niet zo bereidwilligst, als alleronderdaanigst, dit Koninglyke Gebod gehoorzamen? Zoude hét Hartogdom van *Kleve* in 't gemeen, zoude onze Stad *Emmerik* in 't byzonder, zig hierin van hunnen plicht niet kwyten? Aan welk eene onverantwoordelyke ondankbaarheid zouden zy zig, en tegen God, en tegen den Koning, niet schuldig, en deze gunstbewyzen, zig ten eenemaal onwaardig maaken! Neen! dat verhoede de Allerhoogste in genaade!

*Zo lang zig 't dankbaar bloed door hart en ad'ren spreit,
 Zo lang de Naneef 't spoor der braaven in zal streeven,
 Zo lang word God voor zulk een weldaad dank gezeid,
 Zo lang zal FREDERIK in 't hart der Volk'ren Leeven!*

De onderdaanigste eerbied, en ongeveinsde genegenheid voor onzen Allergenadigsten Monarch, zyn te diep in de zielen der geenens gedrukt, die het onderscheid, van te leeven onder de Vaderlyke Regeering van Hem, en te zugten onder de Vyandyke Heerschappy eenes Vreemden, ondervonden hebben.

Ten blyke nu, hoe deze Stad zig hierin gedraagen heeft, leveren wy hiermede aan onze Mede-Vaderlanderen, Nabuuren en Vreemdelingen, deze omstandige Beschryvinge over, van alle het geen op den allerhoogst bepaalden dag, en eenige volgende, wegens den zo gelukkig geslooten Vrede, in *Emmerik* verricht, te hooren, te leezen en te zien geweest is. Van deze Beschryvinge zelve zullen wy niets zeggen, terwyl wy die ter beoordeeling van onpartydige Gemoederen overgeeven. Wil deze of geene onzen arbeid laaken, wy zullen ons daaraan weinig kreunen, het is genoeg, dat wy voor ons zelve weeten, hoe ons eenigste oogmerk geweest is, om eene tegenwoordige Waereld, en misschien ook een volgend Nageslacht te ontdekken, dat de Stad onzer Inwooninge, haare liefde, onderdaanigheid en hoogachting, tegen zyne geheiligde Majesteit, onzen Grooten Koning, niet minder dan anderen, naar plicht en schuldigheid, op dien blyden Dag, getoond heeft. Dog eer wy deze Voorreden fluiten, moeten wy den Leezer nog berichten, dat hier twee

**

Vre-

V O O R R E E D E N .

Vredezingen bygevoegd zyn, die, vermits dezelve niet ongevoeglyk by deze Stoffe passen, den Dichtlievenden vooral geen ongenoe- gen zullen geeven. En hier mede eindigende, wenschen wy den Leezer tydelyken en eeuwigen Vrede.

Uit ons Kunstgenootschap, onder de Zinspreuk
Fucunda & Idonea, in Emmerik den 20 April
MDCCLXIII.

B.

Het Kunstgenootschap, dat in Emm'rik zig onthoudt
En door vernuft en vlyt, de Kunst eene Eerzuil bouwt,
Betuigt zyne achtung hun, die FREDRIKS Heldendaaden
Vereeuwigen in Lof- in Tyd- en Dichtfieraaden,
Schoon 't all' geen Paarlen zyn, nog Goud is, dat hier praat,
En zyne Krygstrofeen in Zinnebeelden maalt:
Kan 't aan eene volgende Eeuw, tot een bewys verstrekken,
Hoe 't Liefdevuur in 't hart der Burg'ren was te ontdekken,
Voor eenen Vorst, die hen uit 's Vyands Heerschappy
Door zynen Arm verlost, en 't Juk der slaverny
Van hunne schoud'ren rukte, en 't Ryk deed adem haalen,
Daar 't zig van 't Vredelicht ziet door zyn hulp bestraalen.
Leef strydbaar Oorlogsheld! Leef lang ô FREDERIK!
Der Onderdaanen vreugd, uw' Vyanden een schrik,
Leef Groote Koning! en gedugte Ryksbeschermer,
Uw Naam praal' met uw' Roem in 't Goud op duurzaam Marmer:
Zoo roept u *Emm'riks* Volk vernoegd en bly te moê,
Zoo roept u aan den Rhyn, ons *Kunstgenootschap* toe.
Geniet, na zes Jaar Stryds, een' reeks geruster Jaaren,
Tot Gy des levens zat, ter Starren in zult vaaren.

D E